

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Քիմիայի և կենսաբանության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ա. Հ. Դազարյան
/Ա. Ա. Հ./

Արձանագրություն № 12

« 25 » 01 2024 թ.

ՔԿ/բ-148 «ԿՆՀ ՍՈՐՇՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԲՆԳ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

031301.00.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

_____ հոգեբանության բակալավր _____
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

քիմիայի և կենսաբանության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

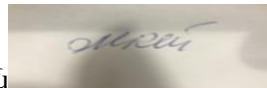
հեռակա
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

1-ին կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Մ.Պ. Կիրակոսյան

Էլ. հասցե/ներ marykirakosian28@gmail.com

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	4
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	6
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	6
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	6
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	8
9.	Ուսումնառության մեթոդները	8
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	10
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	12
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	15
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	18
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	19
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	23
14.	Գնահատում.....	24
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	24
14.2.	Հարցաշար.....	25
14.3.	Գնահատման չափանիշներ.....	27
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	28

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» առարկան կրթական ծրագրի ընդհանուր մասնագիտական կրթամասի բաղադրիչներից մեկն է:

Մասնագիտական կրթական ծրագիրը սահմանում է յուրահատուկ իրազեկություններ առանձին առարկաների, ինչպես նաև «ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» առարկայի համար: «ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» առարկան ամբողջությամբ համապատասխանում է ԲՄԿ ՊԿԶ-ի պահանջներին:

«ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացը կարևորներից է ուսանողի կրթական հետաքրքրությունների շրջանակում ըստ ՄԿԾ-ի: Առարկայի ուսուցանումը կարևոր հիմք է ուսանողի անհատական հետաքրքրությունների համար մարդու ուղեղի կառուցվածքի և գործունեության մեխանիզմների իմացության տեսակետից: Առարկայի ուսուցանումը հնարավորություն է տալիս անհատական կրթական գործընթացում խորությամբ ճանաչել ուղեղի մոնիթորինգի և բարձրագույն ֆունկցիաները:

Այսօր շուկայական հարաբերությունների պայմաններում հոգեբան շրջանավարտից պահանջվում է հաշվի առնել շուկայական հարաբերությունները, որտեղ ամենակարևոր դերը տրվում է մասնագետի առարկայական գիտելիքներին: Այս առումով կարևոր է «ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացին նախորդող ուսումնական առարկաների իմացությունը: Այդ խնդրին մեծ տեղ է տրվում ԿԾ-ով:

Կենտրոնական նյարդային համակարգի կառուցվածքի և բարձրագույն նյարդային գործունեության մեխանիզմների խորը իմացությանը նպաստում է մարդու կազմաբանության, մարդու ֆիզիոլոգիայի, գենետիկայի իմացությունը: Ներկայումս հրատապ է հոգեֆիզիոլոգիական, նյարդահոգեկան, մանկավարժա-հոգեբանական խնդիրների իմացությունը և նրանց լուծման ուղիներ գտնելը, որին նպաստում են բարձրագույն նյարդային գործունեության (հոգեկան գործունեության) ֆիզիոլոգիական մեխանիզմների մասին հոգեբան-մասնագետի բազմակողմանի և համակարգված գիտելիքները:

«ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացը ընդգրկում է գլխուղեղի կառուցվածքի և գործունեության այնպիսի բարդ արտահայտությունների ֆիզիոլոգիական մեխանիզմների ուսումնասիրումը, ինչպիսիք են դրդապատճառները և հույզերը, հիշողությունը և մտածողությունը, քունը և երագատեսությունները, խոսքը և գիտակցությունը: Այն ներառում է նաև պայմանառեֆլեքսային գործունեության, ուսուցման, ամբողջական վարքագծային ակտերի կառուցվածքի և նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմների բացահայտումը:

«ԿՆՀ մոնիթորինգի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» առարկային ներկայացվող պահանջները բխում են առարկայի ծրագրից և ԿԾ պահանջներից:

Առարկան կարևոր նշանակություն ունի շրջանավարտների աշխատանքային պահանջների առումով, համաձայն ՄԿԾ-ի սահմանած իրազեկությունների: Առարկայի ծրագիրը այդ առումով պարունակում է խորացված հոգեբանական տեսակետներ, ի նկատի ունենալով ուսանողների մասնագիտական պահանջները:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1 Դասընթացի նպատակն է նպաստել հոգեբան-մասնագետի կայացմանը՝ հոգեկան գործընթացների նյութական հենքը և ուսումնասիրման օբյեկտիվ մեթոդները յուրացնելով:

2.2 Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողներին զինել գիտելիքներով կենտրոնական նյարդային համակարգի կառուցվածքի և նրա ֆունկցիաների, առավելապես բարձրագույն՝ հոգեկան գործունեության նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմների մասին,
- ծանոթացնել ժամանակակից բարձրագույն նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի նվաճումներին և խնդիրներին,
- ընդհանուր պատկերացում տալ ուղեղի բարձրագույն ֆունկցիաների ախտաբանության և նրա կանխարգելման մեթոդների մասին:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«ԿՆՀ մորֆոլոգիա եվ ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացը յուրացնելու համար ուսանողներից պահանջվում են գիտելիքներ մարդու կազմաբանության, մարդու ֆիզիոլոգիայի, գենետիկայի վերաբերյալ:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

Պետք է գիտենա. /Տեսական գիտելիքներ/

- նյարդային համակարգի կառուցվածքը և գործառույթները
- կենտրոնական նյարդային համակարգի (ԿՆՀ)կառուցվածքը
- մարդու վարքագծի ֆիզիոլոգիական հիմքերը,
- վարքագիծն ապահովող ուղեղային կառույցների գործունեության մեխանիզմները,
- դրդապատճառների և հույզերի դերը վարքագծի կազմակերպման մեջ,
- վարքագծի օրական ռիթմերի նշանակությունը և նրանց նյարդակենսաբանությունը,
- հիշողության, ուշադրության նյարդակենսաբանությունը,
- մարդու ԲՆԳ-ի մեխանիզմները և առանձնահատկությունները,
- բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտաբանությունը:

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Պետք է կարողանա .

- յուրացնելով մարդու ԲՆԳ-ի մեխանիզմների վերաբերյալ տեսական նյութը, նպաստել մարդկանց հոգեկան առողջության ամրապնդմանն ու պահպանմանը,
- ԿՆՀ կառուցվածքից և ԲՆԳ-ից հանձնարարված թեմայի վերաբերյալ կատարել համապատասխան գրականության մշակում, կազմել ռեֆերատ, որոշ հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:
- օգտագործել վարքագծի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմների իմացությունը մասնագիտական գործունեությունը ճիշտ գիտական հիմքերով և արդյունավետ կազմակերպելու համար:

Պետք է տիրապետի

- որոշ չափով մարդկանց առողջական վիճակը գնահատելու, հոգեկան ֆունկցիաների որոշ ախտաբանական վիճակները հասկանալու ունակությանը,
- բարձրագույն նյարդային գործունեության վերլուծություն կատարելու մեթոդական հմտություններին,
- փորձարարական աշխատանքների կատարման մեթոդներին:

Դասընթացի ընթացքում կիրականանա նաև ծրագրի ավարտական պահանջներով նախատեսված հետևյալ կոմպետենցիաների զարգացումը՝

Ընդհանրական կոմպետենցիաներ(Ը)

- Պատրաստել զեկուցումներ, ներկայացնել հետազոտության արդյունքները, վարել գիտական բանավեճեր (Գ1)
- Օգտվել տեղեկատվական աղբյուրներից, մշակել և ներկայացնել տեղեկատվությունը(Գ2)
- Ձգտել զարգացնելու ինտելեկտուալ, կոմունիկատիվ և կազմակերպչական հմտությունները(Գ2):

Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (այսուհետև՝ ԱԿ)

ա)բուն մասնագիտական կոմպետենցիաներ.

- Վերարտադրել հոգեբանության մեթոդաբանությունը(Ա -2),
- Նկարագրել հոգեկանի օրենքներն, օրինաչափությունները և մեխանիզմները(Ա -3),
- Թվարկել հոգեկան ակտիվության մակարդակները, գործընթացների, որակների, վիճակների, հատկությունների տիպաբանությունը և առանձնահատկությունները (Ա-4),
- Տարբերակել հոգեկանի և վարքի նորման, շեղումները և պաթոլոգիան(Ա -5):

բ)մասնագիտական-գործնական (այսուհետ՝ ՄԳԿ)

- Կիրառելու տեսական գիտելիքները և հետազոտական հմտությունները մասնագիտական գործունեության սահմաններում և առօրյայում(Բ2:)

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

Դասընթացի ավարտին ձեռք բերված գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները կրթական ծրագրի շրջանավարտներին թույլ կտան աշխատել հանրակրթական դպրոցներում՝ որպես հոգեբան, մանկատներում, արտադասարանական ուսումնադաստիարակչական կենտրոններում՝ որպես հոգեբան, դաստիարակչական հաստատությունների հոգեբան, աշխատակից, ուստիկանության ուղղիչ դաստիարակչական հիմնարկներում՝ հոգեբան, խնամքի հաստատություններում, ներառական դպրոցներում՝ հոգեբան, շտկողական-գարգացնող հաստատությունների հոգեբան, աշխատակից, գիտահետազոտական և ուսումնական հաստատություններում՝ որպես լաբորանտ:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		5 կրեդիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		8
Գործնական աշխատանք		8
Մեմինար պարապմունք	-	-
Լաբորատոր աշխատանք		4
Ինքնուրույն աշխատանք		130
Ընդամենը		150
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են՝⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		Դասախոսու թյուն	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	«ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրները, մեթոդները: Նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Նյարդային համակարգի ընդհանուր կառուցվածքը և գործառական առանձնահատկությունները: Նյարդային համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային բաժիններ, սոմատիկ և վեգետատիվ նյարդային համակարգ:	2		2	2	20
2.	Ողնուղեղի կառուցվածքը և գործառությունը: Գլխուղեղի ընդհանուր կառուցվածքը, զարգացումը: Երկարավուն ուղեղի, Վարոլյան կամուրջի, միջին ուղեղի ընդհանուր մորֆոլոգիան, անատոմիան, ֆիզիոլոգիան: Ուղեղիկի մորֆոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները: Միջանկյալ ուղեղի, առաջային ուղեղի ընդհանուր կառուցվածքագործառական առանձնահատկությունները: Ուղեղի լիմբիկական համակարգի կառուցվածքը և գործառական նշանակությունը:	2		2		30
3.	Պայմանական ռեֆլեքսների ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Պայմանական ռեֆլեքսների արգելակման ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Վարքագծային ակտի կառուցվածքը: Պ. Կ. Անոխինի ուսմունքը գործառական համակարգերի մասին: Կենսաբանական դրդապատճառների (մոտիվացիաների) նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Հույզերի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	2			2	35
4.	Հիշողության նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Քնի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները: Հոգեկանի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Մեծ կիսագնդերի գործառական անգուգաչափություն: Մտածողություն, խոսք: Բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտահարումները: Փորձնական նկրդները որպես մարդու նկրդային վիճակների մոդել: Նկրդների պատճառները, դրսևորումները:	2		2		45
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8ժ.		8ժ.	4ժ.	130ժ.

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Հիմնական գրականություն (ՀԳ)		
1.	Գևորգյան Ա.Ժ., Կիրակոսյան Մ.Պ., Մարդու անատոմիա, Երևան, ՔոփիՓրինտ, 288էջ+160էջ նկ.	2017
2.	Բորզյակ Է. Ի., Դոբրովոլսկայա Ե. Ա., Ռևազով Վ. Ս., Սապին Մ. Ռ., Մարդու անատոմիա, Երևան, «Լույս», 334էջ	1992
3.	Լիսենկով Ն. Կ., Բուշկովիչ Վ. Ի., Պրիվես Մ. Գ., Մարդու նորմալ անատոմիայի դասագիրք, Երևան, «Լույս», 598էջ	1986
4.	Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ, Դ. Ն. Խուդավերդյանի, Վ. Բ. Ֆանարջյանի խմբագր., Երևան, «Ռուբին» հրատարակ., 720էջ	1998
5.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Դ. Ն. Խուդավերդյանի խմբագր., Եր.: ԵՊԲՀ, 726 էջ	2020
6.	Մինասյան Ս. Ս., Ադամյան Ծ. Ի., Սարգսյան Ն. Ծ., Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, Երևան, 609էջ	2007
7.	Խանբաբյան Ս. Վ., Նյարդային համակարգի և բարձրագույն նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի հիմունքները., Երևան, էգես, -187էջ	2008
8.	Синельников Р. Д., Синельников Я. Р. Атлас анатомии человека, в 4-х томах, М., «Медицина»	1996
9.	Данилова Н.Н., Крылова А.Л. Физиология высшей нервной деятельности - Ростов н/Д: «Феникс»,— 478 с	2005
10.	Шульговский В.В.. Нейрофизиология : учебник / В.В. Шульговский. — Москва : КНОРУС, 272 с.	2017
11.	Шульговский В. В. Физиология высшей нервной деятельности с основами нейробиологии.- М.:Издательский центр „Академия”, -464с.	2003
12.	Батуев А. С. Высшая нервная деятельность. Санкт-Петербург- Лань-. -408с	2002

13.	Коган А. Б. Основы физиологии высшей нервной деятельности. –М.: Высшая школа, 368с	1988
14.	Воронин А. Г. - Физиология высшей нервной деятельности. М.:-Высшая школа, 312с.	1979
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Котляр Б. И. Нейробиологические основы обучения.- М., Наука.-238с	1989
2.	Основы психофизиологии: -Отв. ред. Ю.И. Александров.-М.:ИНФРА-М, -432с.	1998
3.	Физиология человека. Под ред. Косицкого П. И. М., Медицина.	1995
4.	Физиология человека. Под ред. Р. Шмидта, Г. Тевса, в 3-х томах.- М., «Мир»	2005
5.	Начала физиологии. Под ред. академика А. Д. Ноздрачева. Санкт-Петербург, «Лань»	2002
6.	Физиология человека. Учебник в 2-х т. Под ред. Покровского В. М., Коротько Г. Ф.-М., «Медицина»	2003
Մեթոդական ձեռնարկներ, երաշխավորագրեր		
1.	Руководство к практическим занятиям по физиологии. Под. ред. Г. И. Косицкого. М., “Медицина”,	1998
2.	Մինասյան Ս.Ս., Հակոբյան Ն. Ս, Գրիգորյան Ս.Ս., Ադամյան Ծ. Բ., Սարգսյան Ն.Ա., Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, Երևան	2003
3.	Կիրակոսյան Ս. Պ., Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, ուսումնամեթոդական ձեռնարկ լաբորատոր աշխատանքների համար, Վանաձոր, Արմինֆո	2006
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	<p>«ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրները, մեթոդները:</p> <p>Նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Նյարդային համակարգի ընդհանուր կառուցվածքը և գործառական առանձնահատկությունները:</p> <p>Նյարդային համակարգի ռեֆլեքսային գործունեությունը: Նյարդային համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային բաժիններ, սոմատիկ և վեգետատիվ նյարդային համակարգ:</p>	<p>«ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրները, մեթոդները: Նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Հասկացություն դրդունակ հյուսվածքների մասին: Հանդստի պոտենցիալ, գործողության պոտենցիալ: Դրդելիություն, անդրդելիություն, լաբիլություն:</p> <p>Նեյրոնի կառուցվածքը, դասակարգումը: Սինապսների կառուցվածքը, միջնեյրոնային կապի մեխանիզմը: Դրդման հաղորդումը նյարդաթելով:</p> <p>Ռեֆլեքսային աղեղի կառուցվածքը: Սոմատիկ և վեգետատիվ ռեֆլեքսային աղեղ: Ծայրամասային նյարդային համակարգի կառուցվածքը: Ողնուղեղային նյարդեր, զանգուղեղային նյարդեր: Վեգետատիվ նյարդային համակարգի ընդհանուր կառուցվածքը և գործառույթները: Սիմպաթիկ նյարդային համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները:</p> <p>Պարասիմպաթիկ, մետասիմպաթիկ նյարդային համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները:</p>	2	ՀԳ-7 ,9 ,11, 12, 13 ,10 ,5, 6,1 ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	<p>Ողնուղեղի կառուցվածքը և գործառույթները: Գլխուղեղի կառուցվածքը և ֆունկցիաները:</p>	<p>Ողնուղեղի մորֆոլոգիա: Ողնուղեղի գորշ նյութի կառուցվածքը: Ողնուղեղի սպիտակ նյութը: Ողնուղեղի ռեֆլեքսային և հաղորդչական ֆունկցիան: Գլխուղեղի ընդհանուր նկարագիրը: Սաղմնային և տարիքային առանձնահատկությունները:</p> <p>Երկարավուն ուղեղի, Վարոլյան կամուրջի ընդհանուր մորֆոլոգիան, սպիտակ և գորշ նյութի տեղադրությունը: Ուղեղաբնի ցանցանման գոյացություն, նրա կառուցվածքային կազմավորումը: Ուղեղիկի ընդհանուր մորֆոլոգիան, ուղեղիկի կորիզները: Միջին ուղեղ, ընդհանուր մորֆոլոգիան, հիմքի և տանիքի կառույցները:</p> <p>Տեսաթմբի վերտեսաթմբի, հետտեսաթմբի և ենթատեսաթմբի նեյրոնային կազմավորումը, ֆունկցիան: Հիմային հանգույցների կառուցվածքը, նշանակությունը: Մեծ կիսագնդերի կեղևի ընդհանուր մորֆոլոգիան, նրանց բլթերը, ակոսները, գալարները: Մեծ կիսագնդերի կեղևի գործառական նշանակությունը: Ռեղեղի լիմբիական համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները:</p>	2	ՀԳ-1,2, 3, 7 , 8, 9 ,11, 12, 13, 10 ,5, 6, ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6
3.	<p>Պայմանական ռեֆլեքսների ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p> <p>Պայմանական ռեֆլեքսների արգելակման ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p> <p>Վարքագծային ակտի կառուցվածքը:</p> <p>Պ. Կ. Անոխինի ուսմունքը գործառական համակարգերի մասին:</p> <p>Կենսաբանական դրդապատճառների (մոտիվացիաների) նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p> <p>Հույզերի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p>	<p>Պայմանական ռեֆլեքսների ընդհանուր հատկանիշները, նրանց դասակարգումը: Ժամանակավոր կապերի մշակման կառուցվածքային հիմքերը: Պայմանական ռեֆլեքսների առաջացման մեխանիզմները: Կողմնորոշման ռեֆլեքս, նրա դերը ԲՆԳ գործընթացներում:</p> <p>Պայմանական ռեֆլեքսների ոչ պայմանական արգելակում, պայմանական ռեֆլեքսների պայմանական արգելակում: Պայմանական ռեֆլեքսների արգելակման տարբեր ձևերի փոխազդեցությունը:</p> <p>Հասկացություն գործառական համակարգի մասին:</p> <p>Վարքագծի գործառական համակարգի սխեման ըստ Պ.Կ. Անոխինի: Աֆերենտ սինթեզ, նրա բովանդակությունը:</p> <p>Գործողության արդյունքների ակցեպտոր, էֆերենտ սինթեզ: Հույզերի դերը վարքագծում: Հասկացություն պահանջների և դրդապատճառների մասին, նրանց դերը վարքագծում:</p>	2	ՀԳ-7 ,9 ,11, 12, 13 ,10 ,5, 6, 14, ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6

		<p>Դրդապատճառների ուսումնասիրման մոթոդները, նրանց ընդհանուր հատկությունները: Դրդապատճառների նյարդաանատոմիա, նյարդադիֆուզիա, նյարդաքիմիա: Հույզերի ընդհանուր բնութագիրը, դերը վարքագծում: Հույզերի տեսությունները: Հույզերի դասակարգումը և ֆունկցիաները: Գլխուղեղի հուզածին կառույցները: Հույզերի նյարդաքիմիան, ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p>		
4.	<p>Հիշողության նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Քնի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները: Բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտահարումներ:</p>	<p>Հիշողության ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Կարճատև հիշողության մեխանիզմները: Տարբեր ուղեղային կառույցների դերը երկարատև հիշողության մեխանիզմներում: Երկարատև հիշողության նյարդաֆիզիոլոգիան, նյարդաքիմիան: Հիշողության խանգարումներ: Գլխուղեղի գործառական վիճակները: Քունը որպես միջավայրի պայմաններին հարմարվելու հարմարանք: ՔՔնի կառուցվածքը, նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները, ֆիզիոլոգիական նշանակությունը: Երազատեսության մասին ժամանակակից պատկերացումները: Հիպնոս: Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները, մարդու ԲՆԳ-ի տիպերը: Հոգեկանի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Մեծ կիսագնդերի գործառական անզուգաչափություն: Ստածողություն, գիտակցություն, խոսք: Ուղեղի ճակատային բլթերի դերը ծրագրավորման, որոշման ընդունման մեխանիզմներում: Փորձնական ներդրումները որպես մարդու ներդրային վիճակների մոդել: Ներդրումների պատճառները, դրսևորումները:</p>	2	<p>ՀԳ-7 ,9 ,11, 12, 13 ,10 ,5, 6, ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6, 2, 1</p>

11.1. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամ արանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Մարդու մորֆոլոգիայի և ֆիզիոլոգիայի ուսումնասիրման մեթոդները: Նյարդային համակարգի կառուցվածքը, ֆունկցիաները:	<p>1. Աղյուսակով ներկայացնել մորֆոլոգո-անատոմիական և ֆիզիոլոգիական մեթոդները, նրանց կիրառման բնագավառը:</p> <p>2. Ներկայացնել նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքը:</p> <p>3. Պատկերել նեյրոնի կառուցվածքի գծապատկերը:</p> <p>4. Պատկերել նյարդագլխայի կառուցվածքը:</p> <p>5. Լրացնել աղյուսակ «Տարբեր տիպի նեյրոնների կառուցվածքը, տեղադրությունը, ֆունկցիան»:</p> <p>6. Գծապատկերի օգնությամբ ներկայացնել սինապսի կառուցվածքը:</p> <p>7. Միենատիկորեն պատկերել նյարդաթելի, նյարդի կառուցվածքը:</p> <p>8. Միենատիկորեն պատկերել նյարդաթելով ազդակի հաղորդման մեխանիզմը:</p> <p>9. Ներկայացնել հանգստի պոտենցիալի առաջացման մեխանիզմը գծապատկերի օգնությամբ:</p> <p>10. Ներկայացնել ԳՊ-ի, դրդման ժամանակ դրդելիության փոփոխության կորերը:</p>	2	բանավոր	ՀԳ-7 ,9 ,11, 12, 13 ,10 ,5, 6,1 ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	<p>Նյարդային համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային բաժիններ, սոմատիկ և վեգետատիվ նյարդային համակարգ: Կենտրոնական նյարդային համակարգի կառուցվածքագործառական առանձնահատկությունները:</p>	<p>1.Ներկայացնել սխեմատիկորեն նյարդային համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային բաժինները: 2.Ներկայացնել աղյուսակով սոմատիկ և վեգետատիվ նյարդային համակարգի կառուցվածքը, ֆունկցիաները, համեմատական վերլուծությունը: 3.Աղյուսակով ներկայացնել սիմպաթիկ և պարասիմպաթիկ նյարդային համակարգի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Կատարել վեգետատիվ նյարդային համակարգի բաժինների համեմատական վերլուծություն: 4.Նկարել և բացատրել սոմատիկ և վեգետատիվ ռեֆլեքսային աղեղի գծապատկերը: 5.Սխեմատիկորեն պատկերել ողնուղեղի լայնական կտրվածքը, նշել կառուցվածքային տարրերը, բացատրել ֆունկցիաները: 6.Աղյուսակով ներկայացնել հաղորդչական ուղիները և նրանցով ազդակահոսքի բնույթը: 7.Սխեմատիկորեն պատկերել երկարավուն ուղեղի. Վարոյան կամուրջի լայնական կտրվածքը, նշել կառուցվածքային տարրերը, բացատրել ֆունկցիաները: 8.Սխեմատիկորեն պատկերել ուղեղիկի կտրվածքը, նշել կառուցվածքային տարրերը, բացատրել ֆունկցիաները: 9.Սխեմատիկորեն պատկերել տեսաթմբի, ենթատեսաթմբի կտրվածքը, նշել կառուցվածքային տարրերը, բացատրել ֆունկցիաները: 10.Սխեմատիկորեն պատկերել մեծ կիսագնդերի կտրվածքը, նշել կառուցվածքային տարրերը, բացատրել ֆունկցիաները: 11.Սխեմատիկորեն պատկերել մեծ կիսագնդերի մեջբակողմնային մակերեսը, նշել հիմնական ակոսները, գալարները, բացատրել ֆունկցիաները:</p>	2	բանավոր	<p>ՀԳ-1,2, 3, 7, 8, 9,11, 12, 13, 10, 5, 6, ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6</p>
----	---	--	---	---------	---

3.	Հիշողության նյարդաֆիզիոլոգիան: Քնի նյարդակենսաբանությունը:	<p>1. Մխեմատիկորեն ներկայացնել հիշողության կառուցվածքը, բացատրել դերը վարքագծում: Պատկերել փակ նեյրոնային շղթայով դրդման ռեվերբերացիայի սխեման, ներկայացնել կարճատև հիշողության ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Բացատրել գծապատկերի օգնությամբ հիշահետքերի ամրապնդման մեխանիզմները:</p> <p>2. Ներկայացնել օգտվելով գծապատկերից ժամանակակից պատկերացումները երկարատև հիշողության մեխանիզմների վերաբերյալ:</p> <p>3. Աղյուսակով ներկայացնել հիշողության գործընթացների խանգարումները և նրանց բովանդակությունը:</p> <p>4. Մխեմատիկորեն պատկերել և բացատրել քնի հիմնական ֆունկցիաները:</p> <p>5. Գծապատկերել և ներկայացնել քնի տեսակները:</p> <p>6. Աղյուսակով ներկայացնել քնի կառուցվածքը և ֆիզիոլոգիական բնութագիրը:</p> <p>7. Աղյուսակով ներկայացնել հիշողության գործընթացների խանգարումները և նրանց բովանդակությունը:</p> <p>8. Ներկայացնել ժամանակակից պատկերացումները երազատեսությունների վերաբերյալ:</p>	2	բանավոր	ՀԳ-7,9,11, 12, 13, 10, 5, 6, ԼԳ-5,4,3,6
4.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները: ԲՆԳ-ի ախտաբանություն:	<p>1. Մխեմատիկորեն ներկայացնել և բացատրել մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության որակական տարբերությունը բարձրակարգ կենդանիների ԲՆԳ-ից:</p> <p>2. Աղյուսակով ներկայացնել առաջին և երկրորդ ազդանշանային ռեֆլեքսների նմանությունը և տարբերությունները:</p> <p>3. Աղյուսակով ներկայացնել ԲՆԳ-ի հիմնական տիպերը և նրանց հոգեֆիզիոլոգիական բնութագիրը:</p> <p>4. Մխեմատիկորեն պատկերել խոսքի կենտրոնները և բացատրել նրանց ֆունկցիաները:</p> <p>5. Աղյուսակով ներկայացնել հոգեախտերը, նրանց հիմնական տեսակները, առաջացման պատճառները:</p> <p>6. Աղյուսակով ներկայացնել փորձնական ներդրման առաջացման պատճառները և բացատրել նրանց նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:</p>	2	բանավոր	ՀԳ-7,9,11, 12, 13, 10, 5, 6, ԼԳ-5,4,3,6,2

11.2. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամ արան ակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1	Նյարդային համակարգի կառուցվածքի ուսումնասիրում: Ռեֆլեքսային աղեղի վերլուծությունը: Մարդու ռեֆլեքսների ուսումնասիրումը:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքի ուսումնասիրում: 2. Ննեյրոնի կառուցվածքի ուսումնասիրում: 3. Նյարդազլիայի կառուցվածքի ուսումնասիրում: 4. Նյարդաթելի, նյարդի կառուցվածքի ուսումնասիրում: 5. Սինապսի կառուցվածքի ուսումնասիրում: 6. Նյարդային համակարգի ռեֆլեքսային գործունեությունը: 7. Ռեֆլեքսների դասակարգումը: 8. Ռեֆլեքսային աղեղի կառուցվածքը, նրա օղակները: 9. Սոմոտիկ և վեգետատիվ ռեֆլեքսային աղեղ, նրանց գծապատկերը և համեմատությունը: 10. Մարդու ոչ պայմանական ռեֆլեքսների ուսումնասիրումը: 	2	Բանավոր, փորձ	ՀԳ-1,2, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 10 ,5, 6, ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6
2.	Պայմանական վեգետատիվ բբային ռեֆլեքսի մշակումը զանգի ազդեցությանը: Պայմանական վեգետատիվ բբային ռեֆլեքսի մշակումը խոսքի ազդեցությանը: Մարդու վեգետատիվ ցուցանիշների ուսումնասիրումը հուզական լարվածության ժամանակ: Գերիշխող դրդապատճառի և հիշողության նշանակությունը նպատակաուղղված	<ol style="list-style-type: none"> 1. Պայմանական ռեֆլեքսների նշանակությունը վարքագծում: 2. Պայմանական ռեֆլեքսի մշակման պայմանները: 3. Ժամանակավոր կապի ձևավորման ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: 4. Առաջին և երկրորդ ազդանշանային ռեֆլեքսների տարբերությունը: 5. Առաջին և երկրորդ ազդանշանային ռեֆլեքսների փոխազդեցությունը: 6. Ինչպիսի՞ փոփոխություններ են տեղի ունենում հուզական ռեակցիաների կենտրոնական և ծայրամասային բաղադրիչներում: 7. Ինչպիսի՞ վեգետատիվ փոփոխություններով է զուգակցվում հուզական լարվածությունը: 	2	Բանավոր, փորձ	ՀԳ-7 ,9 ,11, 12, 13, 10 ,5, 6, 14 ԼԳ-5 ,4 ,3 ,6

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	վարքագծում:	8.Ի՞նչ նշանակություն ունի նպատակաուղղված վարքագծում գերիշխող դրդապատճառը: 9.Ի՞նչ նշանակություն ունի նպատակաուղղված վարքագծում հիշողությունը:			
--	-------------	---	--	--	--

11.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Կենտրոնական նյարդային համակարգի /ԿՆՀ-ի/ միջնորդանյութերը:	Ացետիլխոլին, նորադրենալին, դոֆամին, սերոտոնին, գլուտամինաթթու, ԳԱԿԹ, գլիցին, Էնդորֆիններ և էնկեֆալիններ, ադենոզինեոսֆոսֆորաթթու (ԱԵՖ), նրանց ազդեցության մեխանիզմը:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-3, 4, 5, 6
2.	Լիմբիական համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները:	Լիմբիական համակարգի կառուցվածքագործառնական կազմակերպումը, լիմբիական համակարգի դերը հույզերի, հիշողության ձևավորմանը, ուսուցման գործընթացում:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-3, 4, 5, 6

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Գլխուղեղի ցանցանման գոյացության կառուցվածքը և ֆունկցիաները:	Ցանցանման գոյացության կառուցվածքը, ցանցանման նեյրոնների գործառական առանձնահատկությունները, ցանցանման գոյացության գլխավոր կորիզները և նրանց ֆունկցիաները, ցանցանման գոյացության ֆունկցիաները:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 ԼԳ-3, 4, 5, 6
4.	Կենտրոնական նյարդային համակարգի /ԿՆՀ-ի/ գործունեության հիմնական սկզբունքները:	Ռեֆլեքսային գործունեության սկզբունք, դրդման համամիտում, դրդման տարամիտում, ժամանակային և տարածական հեշտացում, օկլյուզիա (շրջափակում), արգելակում, դոմնանտի սկզբունք, հետպրկանքային ուժեղացում, նյարդային կենտրոնների պլաստիկություն, նյարդային կենտրոնների հոգնելիություն:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 ԼԳ-3, 4, 5, 6
5.	Արգելակումը կենտրոնական նյարդային համակարգում /ԿՆՀ-ում/:	Նախասինապսային արգելակում, հետսինապսային արգելակում՝ փոխհակադարձ արգելակում, հետադարձ արգելակում, կողմնային արգելակում:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 ԼԳ-3, 4, 5, 6
6.	Կենտրոնական նյարդային համակարգի /ԿՆՀ-ի/ համաձայնեցնող/կոորդինացնող/ գործունեությունը:	Հետադարձ կապի սկզբունք, գերիշխման(դոմինանտի) սկզբունք, ընդհանուր վերջնական ուղու սկզբունք, փոխհակադարձության սկզբունք, ֆունկցիաների փոխհատուցման սկզբունք:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 ԼԳ-3, 4, 5, 6

7.	Նյարդային համակարգի ֆունկցիաների ուսումնասիրման մեթոդները:	ԿԼՀ-ի գոյացությունների քայքայում և հեռացում, գրր-գրում, ստերեոտաքսիկական մեթոդ, էլեկտրաֆիզիոլոգիական մեթոդներ, ուղեղի ֆունկցիաների մոդելավորում:	ռեֆերատ	քննաշրջանի ընթացքում	գրավոր ռեֆերատ, բանավոր ներկայացում և պաշտպանություն	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
8.	Հիշողության խանգարումներ, նրանց ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	Անտերոգրադ ամնեզիա, ռետրոգրադ ամնեզիա, հիստերիկ ամնեզիա, հիշողության խանգարումներ ծերունական դեմենցիաների զարգացման ժամանակ (Ալցհեյմերի հիվանդություն և այլն)	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
9.	Ժամանակակից պատկերացումները հիպնոսի, նրա ֆիզիոլոգիական մեխանիզմների վերաբերյալ:	Հիպնոսի փուլերը, հիպնոսի առաջ գալու պայմանները, նրա նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
10.	Սթրեսի ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	Սթրեսի տեսակների և սթրեսային գործոնների դասակարգումը, սթրեսի զարգացման փուլերը և ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Հոգեհուզական և տեղեկատվական սթրես, նրանց մեխանիզմները և առաջացման պայմանները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6

11.	Ներոգների առաջացման մեխանիզմները, պատճառները:	Ներոգների առաջացման պատճառները՝ գլխուղեղի կեղևի բջիջներում դրդման գործընթացի գերլարումը, արգելակման գործընթացի գերլարումը, նյարդային գործ-ընթացների շարժունության գերլարումը: Տեղեկատվական ներոգներ, հուզական սթրեսով պայմանավորված ներոգներ, նրանց նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
12.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա հակադեպրեսանտների ազդեցության մեխանիզմները:	Հակադեպրեսանտների ազդեցությունը՝ նյարդամիջ-նոր-դանյութերի փոխանակության և պայմանառեֆլեքսային գործունեության մեխանիզմները վրա:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
13.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա հոգեխթանիչների ազդեցության մեխանիզմները:	Հոգեխթանիչների ազդե-ցությունը՝ պայմանառեֆլեք-սային գործունեության, մտավոր աշխատունակության, ընկալման, հույզերի մեխանիզմների վրա:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
14.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա անքսիոլիտիկների ազդեցության մեխանիզմները:	Անքսիոլիտիկների ազդեցու-թյունը՝ պայմանառեֆլեքսային գործունեության վրա, նրանց հակատագնապային ազդեցության, վախի, նյարդային լարվածության հաղթահարման մեխանիզմները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
15.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա թմրանյութերի ազդեցության մեխանիզմները:	Թմրանյութերի ազդեցության մեխանիզմները՝ գլխուղեղի կառուցվածքի, պայմանառեֆլեք-սային, ճանաչողական գործունեության վրա:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6

16.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա ալկոհոլի ազդեցության մեխանիզմները:	Ալկոհոլի ազդեցության մեխանիզմները գլխուղեղի կառուցվածքի պայմանառեֆլեքսային, ճանաչողական գործունեության վրա:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
17.	Բարձրագույն նյարդային գործունեության /ԲՆԳ-ի/ վրա նոտորոպների ազդեցության մեխանիզմները:	Նոտորոպների ազդեցության մեխանիզմները գլխուղեղի նյարդամիջնորդանյութերի փոխանակության, պայմանառեֆլեքսային, և ճանաչողական գործընթացների վրա:	Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	Կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
18.	Քնի խանգարումներ, նրանց ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	Անքնություն, սոմնամբուլիզմ, գիշերային էնուրեզ, գիշերային վախեր, քնի ժամանակ խոսելը, բրիկումանիա, նրանց նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6
19.	Գլխուղեղի մեծ կիսագնդերի գործառական անգուգաչափություն:	Ժամանակակից պատկերացումները հոգեկան ֆունկցիաների տեղակայման մասին: Գլխուղեղի մեծ կիսագնդերի ֆունկցիաների անգուգաչափություն, «ճեղքված» ուղեղով մարդկանց ուսումնասիրությունները, միջկիսագնդային փոխազդեցություններ: Խոսքի կենտրոնների տեղակայումը (Բրոկայի կենտրոն, Վերնիկեի կենտրոն), նրանց ֆունկցիան, ախտահարումները:	կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն	կիսամյակի ընթացքում	հարցում, քննարկում	ՀԳ-4, 5, 6, 7, 9, 10, 11,12 ԼԳ-2, 3, 4, 5, 6

12. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան տեսահամալիրով (համակարգիչ իր լրացուցիչ սարքավորումներով, պրոեկտոր, ակտիվ գրատախտակ)
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Գլխուղեղի մոդելներ

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (քննություն կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

13.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Նյարդային համակարգի ընդհանուր անատոմիա:
2. Հասկացություն դրդունակ հյուսվածների մասին: Հանգստի պատենցիալ:
3. Գործողության պոտենցիալ:
4. Դրդելիության փոփոխությունները դրդման ժամանակ, գործառական շարժունություն (լարելիություն):
5. Ռեֆլեքս, ռեֆլեքսային աղեղ:
6. Ողնուղեղի տեղադրությունը, կառուցվածքը: Ողնուղեղի գորշ նյութը և նրա նեյրոնային կազմավորումը:
7. Ողնուղեղի սպիտակ նյութը, հաղորդիչ ուղիները: Ողնուղեղի և գլխուղեղի պատյանները:
8. Գլխուղեղի ընդհանուր կառուցվածքը, բաժինները: Գանգուղեղային նյարդեր:
9. Երկարավուն ուղեղ, ընդհանուր մորֆոլոգիան, կառուցվածքը: Սպիտակ և գորշ նյութը:
10. Վարյան կամուրջ, ընդհանուր մորֆոլոգիան, սպիտակ և գորշ նյութի տեղադրությունը:
11. Ուղեղաբնի ցանցանման գոյացություն, նրա կառուցվածքային կազմավորումը:
12. Ուղեղիկի ընդհանուր մորֆոլոգիան, ուղեղիկի կորիզները:
13. Միջին ուղեղ, ընդհանուր մորֆոլոգիան, հիմքի և տանիքի կառույցները:
14. Միջանկյալ ուղեղ, ընդհանուր մորֆոլոգիան: Տեսաթմբի և ենթատեսաթմբի նեյրոնային կազմավորումը:
15. Մեծ կիսագնդերի կեղևի ընդհանուր մորֆոլոգիան, նրա բլթերը, ակունները, գալարները:
16. Հիմային հանգույցների կառուցվածքը, նշանակությունը:
17. Ուղեղի լիմբիկական համակարգի կառուցվածքը և գործառական նշանակությունը:
18. Ծայրամասային նյարդային համակարգ:
19. Վեգետատիվ նյարդային համակարգի ընդհանուր կառուցվածքային և գործառական առանձնահատկությունները:
20. Օրգանիզմի ռեֆլեքսային գործունեության մասին պատկերացումների զարգացումը:
21. Մ.Մեչենովի, Ի.Պավլովի, Ա.Ուխտոմսկու աշխատությունների նշանակությունը հոգեկան գործունեության ռեֆլեքսային բնույթի մասին պատկերացումների զարգացման գործում:
22. Գլխուղեղի ուսումնասիրման մորֆոլոգիական մեթոդները:
23. Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության ուսումնասիրման մեթոդները:
24. Վարքագծի ուսումնասիրման պայմանառեֆլեքսային մեթոդը: Ի.Պ.Պավլովի դերը պայմանական ռեֆլեքսների մեթոդի ստեղծման գործում:
25. Գլխուղեղի ֆունկցիաների ուսումնասիրման էլեկտրաֆիզիոլոգիական մեթոդը:
26. Պ.Կ.Անտիինի ուսմունքը գործառական (ֆունկցիոնալ) համակարգերի մասին:
27. Ֆունկցիոնալ համակարգերի դերը ամբողջական վարքագծային ակտերի իրագործման մեջ:
28. Վարքագծային ակտի հիմնական փուլերը:
29. Կենսաբանական դրդապատճառների և հույզերի դերը նպատակաուղղված վարքագծի իրականացման մեջ:
30. Կենսաբանական դրդապատճառների նյարդակազմաբանությունը:
31. Հույզերի դասակարգումը և ֆունկցիաները:
32. Գլխուղեղի հուզածին կառույցները և հույզերի նյարդաֆիզիոլոգիան:
33. Հուզական սթրես:
34. Պայմանական ռեֆլեքսների առաջացման մեխանիզմները:
35. Պայմանական ռեֆլեքսների դասակարգումը և նրանց ընդհանուր հատկանիշները:
36. Պայմանական ռեֆլեքսների ոչ պայմանական արգելակումը և նրա ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:
37. Պայմանական ռեֆլեքսների պայմանական արգելակումը և նրա ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:
38. Կարճատև հիշողության մեխանիզմները:
39. Երկարատև հիշողության նյարդակենսաբանությունը:
40. Քնի կառուցվածքը և նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:
41. Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները:
42. Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության տիպերը:
43. Մտածողության և խոսքի մեխանիզմները:

44. Գիտակցության նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները:
45. Մեծ կիսագնդերի գործառական անգուգաչափություն:
46. Բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտահարումները:
47. Փորձնական ներոզներ:
48. Ներոզների տեսակները, նրանց առաջացման մեխանիզմը և պատճառները:

13.4. Գնահատման չափանիշները¹⁶.

Ըստ «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգի:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	031301.00.6 <u>Հոգեբանություն</u> /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր`	031301.01.6 Հոգեբանություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան`	<u>հոգեբանության</u> <u>բակալավր</u> /բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/Բ-148 ԿՆՀ մոբիլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա		
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5		
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1 տարի 2-ին կիսամյակ		
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	Դասախոսություն	8
		Սեմինար	
		Լաբորատոր աշխատանք	4
		Գործնական աշխատանք	8
	Ինքնուրույն	130	
Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	քննություն		
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է նպաստել հոգեբան-մասնագետի կայացմանը՝ հոգեկան գործընթացների նյութական հենքը և ուսումնասիրման օբյեկտիվ մեթոդները յուրացնելով:		
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ նյարդային համակարգի կառուցվածքը և գործառույթները ▪ կենտրոնական նյարդային համակարգի (ԿՆՀ) կառուցվածքը ▪ մարդու վարքագծի ֆիզիոլոգիական հիմքերը, ▪ վարքագիծն ապահովող ուղեղային կառույցների գործունեության մեխանիզմները, ▪ դրդապատճառների և հույզերի դերը վարքագծի կազմակերպման մեջ, ▪ վարքագծի օրական ռիթմերի նշանակությունը և նրանց նյարդակենսաբանությունը, ▪ հիշողության, ուշադրության նյարդակենսաբանությունը, ▪ մարդու ԲՆԳ-ի մեխանիզմները և առանձնահատկությունները, 		

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտաբանությունը: <i>Հմտություն</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ որոշ չափով մարդկանց առողջական վիճակը գնահատելու, հոգեկան ֆունկցիաների որոշ ախտաբանական վիճակները հասկանալու ունակությանը, ▪ բարձրագույն նյարդային գործունեության վերլուծություն կատարելու մեթոդական հմտություններին, ▪ փորձարարական աշխատանքների կատարման մեթոդներին: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ յուրացնելով մարդու ԲՆԳ-ի մեխանիզմների վերաբերյալ տեսական նյութը, նպաստել մարդկանց հոգեկան առողջության ամրապնդմանն ու պահպանմանը, ▪ ԿՆՀ կառուցվածքից և ԲՆԳ-ից հանձնարարված թեմայի վերաբերյալ կատարել համապատասխան գրականության մշակում, կազմել ռեֆերատ, որոշ հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: ▪ օգտագործել վարքագծի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմների իմացությունը մասնագիտական գործունեությունը ճիշտ գիտական հիմքերով և արդյունավետ կազմակերպելու համար:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. «ԿՆՀ մորֆոլոգիա և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա» դասընթացի ուսունասիրման առարկան, խնդիրները, մեթոդները: Նյարդային հյուսվածքի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: Թեմա 2. Նյարդային համակարգի ընդհանուր կառուցվածքը և գործառական առանձնահատկությունները: Թեմա 3. Նյարդային համակարգի ռեֆլեքսային գործունեությունը: Նյարդային համակարգի կենտրոնական և ծայրամասային բաժիններ, սումատիկ և վեգետատիվ նյարդային համակարգ: Թեմա 4. Ողնուղեղի կառուցվածքը և գործառույթները: Գլխուղեղի ընդհանուր կառուցվածքը, զարգացումը: Թեմա 5. Երկարավուն ուղեղի, Վարոլյան կամուրջի, միջին ուղեղի ընդհանուր մորֆոլոգիան, անատոմիան, ֆիզիոլոգիան: Ուղեղիկի մորֆոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները: Թեմա 6. Միջանկյալ ուղեղի, առաջային ուղեղի ընդհանուր կառուցվածքագործառական առանձնահատկությունները: Ուղեղի լիմբիկական համակարգի կառուցվածքը և գործառական նշանակությունը: Թեմա 7. Պայմանական ռեֆլեքսների ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 8. Պայմանական ռեֆլեքսների արգելակման ֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 9. Վարքագծային ակտի կառուցվածքը: Պ. Կ. Անոխինի ուսմունքը գործառական համակարգերի մասին: Թեմա 10. Կենսաբանական դրդապատճառների (մոտիվացիաների) նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 11. Հույզերի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 12. Հիշողության նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 13. Քնի նյարդաֆիզիոլոգիական մեխանիզմները: Թեմա 14. Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության առանձնահատկությունները: Թեմա 15. Մարդու բարձրագույն նյարդային գործունեության ախտահարումները:</p>

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Ըստ «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգի:
Գրականություն	<u>Հիմնական.</u> 1. Գևորգյան Ա.Ժ., Կիրակոսյան Մ.Պ., Մարդու անատոմիա, Երևան, «ՔոփիՓրինտ», 288էջ+160էջ նկ.,2017
	2. Բորգյակ Է. Ի., Դորրովոլսկայա Ե. Ա., Ռևագով Վ. Ս., Սապին Մ. Ռ., Մարդու անատոմիա, Երևան, «Լույս», 334էջ,1992
	3. Լիսենկով Ն. Կ., Բուշկովիչ Վ. Ի., Պրիվես Մ. Գ., Մարդու նորմալ անատոմիայի դասագիրք, Երևան, «Լույս», 598էջ, 1986
	4. Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ, Դ. Ն. Խուդավերդյանի, Վ. Բ. ֆանարջյանի խմբագր., Երևան, «Ռուբին» հրատարակ.,720էջ,1998
	5. Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Դ. Ն. Խուդավերդյանի խմբագր., Եր.: ԵՊԲՀ, 726 էջ, 2020
	6. Մինասյան Ս. Ս., Ադամյան Ծ. Ի., Սարգսյան Ն. Ծ., Մարդու և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, Երևան, 609էջ,2007
	7. Խանրաբյան Ս. Վ., Նյարդային համակարգի և բարձրագույն նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի հիմունքները., Երևան, էգես, -187էջ, 2008
	8. Синельников Р. Д., Синельников Я. Р. Атлас анатомии человека, в 4-х томах, М., «Медицина», 1996
	9. Данилова Н.Н., Крылова А.Л. Физиология высшей нервной деятельности - Ростов н/Д: «Феникс»,- 478 с., 2005
	10. Шульговский В.В.. Нейрофизиология : учебник / В.В. Шульговский. - Москва : КНОРУС, 272 с., 2017
	11. Шульговский В. В. Физиология высшей нервной деятельности с основами нейробиологии.- М.:Издательский центр „Академия”,-464с., 2003
	12. Батуев А. С. Высшая нервная деятельность. Санкт-Петербург-« Лань»-408с.,2002
	13. Коган А. Б. Основы физиологии высшей нервной деятельности. –М.: «Высшая школа», 368с., 1998
	14. Воронин А. Г. - Физиология высшей нервной деятельности. М.: - «Высшая школа», 312с.,1979
	<u>Ըրացուցիչ.</u>
	Котляр Б. И. Нейробиологические основы обучения.- М., «Наука».- 238с.,1989
	Основы психофизиологии: -Отв. ред. Ю.И. Александров.-М.:ИНФРА-М, -432с., 1998
	Физиология человека. Под ред. Косицкого П. И. М., «Медицина», 1995
	Физиология человека. Под ред. Р. Шмидта, Г. Тевса, в 3-х томах.- М., «Мир», 2005

	Начала физиологии. Под ред. академика А. Д. Ноздрачева. Санкт-Петербург, «Лань», 2002
	Физиология человека. Учебник в 2-х т. Под ред. Покровского В. М., Коротько Г. Ф.-М., «Медицина», 2003
	Մեթոդական ձեռնարկներ, երաշխավորագրեր
	Руководство к практическим занятиям по физиологии. Под. ред. Г. И. Косицкого. М., «Медицина», 1998
	Մինասյան Ս.Մ., Հակոբյան Ն. Ս, Գրիգորյան Ս.Ս., Աղամյան Ծ. Ի.. Սարգսյան Ն.Ա., Սարգոսի և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևանի համալսարանի հրատարակչություն, Երևան, 2003
	Կիրակոսյան Մ. Պ., Սարգոսի և կենդանիների ֆիզիոլոգիա, ուսումնամեթոդական ձեռնարկ լաբորատոր աշխատանքների համար, Վանաձոր, Արմինֆո, 2006